

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בראש השנה תשפ"א לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף קפ"א

יום א' דראש השנה

(שחל בשבת)

העולם], זכרון ליום ראשון [שדנת בו את אדם הראשון] ע"כ. וביאורו הוא דאיתא בפסיקתא (הובא בר"ן ראש השנה טז.), בראש השנה נברא אדם הראשון, שעה ראשונה עלה במחשבה וכו', בשביעית זרק בו נשמה, בשמינית הכניסו לגן עדן, בתשיעית נצטוה, בעשירית סרח, באחת עשרה נידון, בשנים עשרה יצא בדימוס. אמר לו הקב"ה זה סימן לבניך כשם שעמדת לפני בדין ביום זה ויצאת בדימוס, כך עתידין בניך להיות עומדין לפני בדין זה ויוצאין בדימוס, אימתי בחדש השביעי באחד לחדש ע"כ. ולכן אמר זה היום תחלת מעשיך, אשר בו נידון העולם, כדי להיות לזכרון ליום ראשון, שיצא בו אדם הראשון בדימוס.

ונראה כי כל הנשמות היו כלולות בנשמת אדם הראשון, ובשעה שחטא נפגמו כל הנשמות. ואדם הראשון יציר כפיו של הקב"ה חזר תיכף בתשובה על מה שעבר על דבר ה', ויצא בדימוס, שנאמר לו כי ביום אכלך ממנו מות תמות (בראשית ב-יז) והאריכו ליומו של הקב"ה. ולכן ביום זה, מתעורר גם בכל הנשמות ההרהורי תשובה של אדם הראשון, והם יוצאים בדימוס, כמו שהנשמות הללו כבר יצאו בדימוס אז ביום הראשון של הבריאה.

ואפשר לומר כי אחר שנכשל אדם בחטאו, והכיר שמדת הדין מתוחה עליו, וכבר היה אז בסוף היום בשעה עשירית, קיבל אדם הראשון על עצמו תוספת שבת במקדמו, וביום השבת כל דינין מתעברין, וכאשר יהא נידון תהיה כבר

תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו, כי חוק לישראל הוא, משפט לאלקי יעקב (תהלים פא-ד). הנה יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת אין תוקעין בשופר מתקנת חכמים גזירה שמא יעבירונו, ואסמכוה אקרא (ר"ה ט:): כתוב אחד אומר (במדבר כט-א) יום תרועה, וכתוב אחד אומר (ויקרא כג-כד) זכרון תרועה, כאן כשחל בחול כאן כשחל בשבת ע"ש. והנה גודל כח התקיעות מה שפועל בשמים אין לנו השגה, שכאשר ה' יושב על כסא הדין, ושומע קול שופר, פועל זאת שכביכול הקב"ה עומד ממקומו ויושב על כסא רחמים. וכדאיתא במדרש (ויק"ר כט-ד) שזהו הכוונה עלה אלקי"ם בתרועה הוי"ה בקול שופר (תהלים מז-ו). וכן אמרו (ר"ה טז): כל שנה שאין תוקעין בתחלתה מריעים בסופה דלא איערבב שטן. ועם כל זה בטלוח חכמים כשחל ראש השנה בשבת, וטעמא בעי. ומבואר בעשרה מאמרות להרמ"ע (מאמר שבתות ח"ה) דקים להו לרבנן שתתבטל הקטגוריא ויתערבב השטן כל הצורך בהיות קדושת השבת פורסת סוכת שלום על ישראל ביום ראש השנה ע"ש. ולא עוד אלא בשבת כל דינין מתעברין מינה, וכל שולטני רוגזין ומארי דדינא כלהו ערקין ואתעברו מינה (זוה"ק ח"ב קלה:), ויתכן שמעיקרא לא עולה לישיב בכסא דין.

*

והנה אנו אומרים היום בתפלה, מראשית כזאת הודעת [כשדנת בו את אדם הראשון], ומלפנים אותה גלית, זה היום תחלת מעשיך [שבראש השנה נברא

שבת, ויומשך עליו סוכת רחמים לדונו במדת הרחמים, וכן היה שיצא בדימוס, ולכן איתא במדרש (ב"ר כ"ג) שאמר אז אדם הראשון מזמור שיר ליום השבת, כי מה שקיבל על עצמו קדושת שבת, זה הצילו שלא נידון במדת הדין.

ויש לומר דלכן אמרו חז"ל (ביצה ד:) אשר השני ימים של ראש השנה הם יומא אריכתא, כי יום הראשון לבריאה היה יום הששי, ואדם הראשון הקדים לקבל שבת מבעוד יום, והיו יום הששי ויום השבת קודש ביום אחד, ולכן נשארו שני ימים של ראש השנה ליומא אריכתא. וכאשר ראש השנה חל להיות בשבת, הרי זה כתחלת מעשיך, ויש זכרון ליום הראשון, שקדושת השבת הגינה להיות נידון ברחמים.

*

אך לפי זה צריך ביאור מהו ענינו של זכרון תרועה כשחל בשבת. ובשלמא אי יש ענין של שופר בשבת, אלא שאנוסים אנו מלקיימה בשביל גזירת חכמים, אז שפיר מובן, כי במקום אונס אנו מקיימין ונשלמה פרים שפתינו, ותהא עולה הזכרון במקום המעשה. אבל אם אין דין בשבת, ולא צריכין להמתיק הדינים, אם כן מאי טעמא של זכרון תרועה.

אבל הענין הוא, כי הגם שמצות תקיעת שופר היא חוק, שפועל למעלה לערבב השטן, וגם להושיב כביכול את ה' לכסא רחמים, אך יש בזה עוד טעם פשוט כמבואר בדברי רבי סעדיה גאון, שהוא מפני שהיום היא תחלת הבריאה שבו ברא הקב"ה העולם ונתגלה מלכותו. וכן עושים המלכים בתחלת מלכותם שתוקעין לפנייהם בחצוצרות ובקרנות, להודיע ולהשמיע בכל מקום תחלת מלכותו, וכן אנו ממליכין עלינו את הבורא יתברך ביום הזה, וכמו שאמר דוד (תהלים צ"ו) בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה' ע"כ. וזה עולה עם מאמרם (ר"ה טו.) שאנו אומרים עשרה פסוקים של מלכיות, אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם ע"כ. הרי שזהו ענינו של החג להמליך את ה'.

לבטל כל מעשיו ומחשבותיו ורצונותיו, לעשות רק רצון המלך, ולהתבונן בגודל חסדי המלך עליו כל רגע מימי חיותו, ועל כל נשימה ונשימה תהלל י-ה. והנה אצל מלך בשר ודם, שאינו מכיר המחשבה, אי אפשר להראות אות על מלכותו רק בדבר חיצוני, בתרועה בחצוצרות וקול שופר, אבל להמליך ה' על עצמו, זהו העיקר במחשבה ורעותא דלבא, לבטל עצמו בפנימיותו לפני רצון ה'. וכמו שפירשו מה שאומרים (בתפלת נשמת) וכל קומה לפניך תשתחוה, כי לפני בשר ודם אי אפשר להראות ההכנעה רק בהשתחוואה, פשוט ידים ורגלים על הארץ, שזהו ההכנעה היותר גדולה שיתכן בגופו. אבל ההכנעה לפני ה' העיקר היא הלב, אשר ה' יוצר יחד לבם ומבין אל כל מעשיהם, וגם כאשר עומד בקומה יכולים להשתחוות ולהתבטל לפני ה'.

ולכן ביום טוב של ראש השנה שמתחדש בו המלכות, אנו תוקעין בשופר, להשמיע חידוש מלכותו ית"ש, כי המעשה של האדם פועל על פנימיותו כידוע. אבל ביום שבת קודש שאי אפשר לתקוע בפועל, אנו מקבלין עלינו מלכותו בזכרון תרועה, כי די האמירה בכוונה להמליך את ה' על גופו ואבריו לעשות רצון קונו. והעיקר הוא אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני 'עליכם' דייקא, לקבל על עצמו ללכת בדרכי התורה, ולעשות גדרים וסייגים שלא יבוא לידי חטא.

וזהו תיקעו ב'חדש ש'ופר ר"ת שבת, רומז שיש ענין תקיעת שופר גם בשבת, אם כי בפועל אין אנו תוקעין להשמיע מלכותו ית"ש בעולם, מכל מקום ב'כסה ל'יום חגנו ר"ת לב, כי בשבת עיקר הממלכה בלבו של אדם, לומר פסוקי מלכיות מקירות לבו, ואינו בפועל אלא בכס"ה, שמכוסה בפנימיותו. כי תקיעת שופר הוא לא רק 'חוק' לישראל, שעל ידו פועל גדולות בשמים, אשר זה לא נצרך בשבת, כי אז בלאו הכי פורט סוכת רחמים חיים ושלום, אלא הוא גם 'משפט' לאלקי יעקב, טעם בפשטיות על פי משפט, להמליך את ה', וזה נוגע גם בשבת.

*

שמעתי פעם מחסיד אחד שנסע לרבו על יום טוב, והיה אבל אחר אמו, וידע כי שם לא יוכל להתפלל בכל יום לפני התיבה לטובת נשמת אמו. ואמר, בודאי יש

אמנם הגם שאנו ממליכין את ה' על כל העולם, מכל מקום העיקר הוא להמליך מתחלה את ה' על עצמו,

כ-טז). ובהיות שאנו בגולה תחת ידם, ויתערבו בגויים וילמדו מעשיהם (תהלים קו-לה). - וזהו עבודתינו להבדל מהם וממעשיהם בתכלית ההבדלה, ולעשות לעצמו גדרים וסייגים להתרחק מלשמוע ומלראות מעשיהם.

ומצינו שגם מלאכי מעלה כאשר ירדו לזמן קט בין רשעי הארץ, השפיע עליהם טומאתם של הגויים שנכשלו גם שרפי מעלה. והוא כאשר ירדו המלאכים למטה להפוך את סדום, להמטיר עליהם גפרית ואש מאת ה' מן השמים (בראשית יט-כד), אמרו המלאכים אל לוט, כי משחיתים אנחנו את המקום הזה (שם יט-יג). ואיתא במדרש (ב"ר נ"ט) שחטאו בדיבורם שתלו הגדולה בעצמם ואמרו כי 'משחיתים אנחנו', ועל ידי זה נדחו ממחיצתו של מקום מאה ושלושים ושמונה שנה ע"כ. ובמדרש (שם סח-יב) היכן חזרו, כאן, מלאכי אלקים עולים ויורדים בו (בראשית כח-יב), עולים ואחר כך יורדים ע"כ. (ועיין ברש"י שם יט-כב).

ואידך יתכן שמלאכי מעלה יכשלו בפיהם לומר דיבור שלא כרצונו ית"ש. אך עון אנשי סדום היה גיאות, וכמו שאמר הכתוב (יחזקאל טז-טז) הנה זה היה עון סדום אחותך 'גאון' שבעת לחם וגו', על כן סוג טומאה זו של זחיחות הלב נשפע שם גם על המלאכים לתלות הגדולה בעצמם. ומלאכים אלו שטעמו כבר טעם ההשפעה של הסביבה, המה יליצו בעדנו לטובה, שאנו כמעט כאנוסים לחטוא, מסיבת הגויים אשר סביבותינו. וזהו שאנו מבקשים כי 'מלאכי אש', אותן המלאכים שירדו להמטיר אש וגפרית על סדום, המה יליצו יושר בעדנו, אשר הם יודעים כי במלאכי מעלה נפלה שלהבת, ואם כן מה יענו אזובי קיר, והמה יליצו למעלה, כי כשל כח הסבל של האדם הנברא בחומר גס.

*

היום הזה יורד למטה הארה גדולה על כל אחד מאתנו, אור של חמלה וחסד, אור של פתיחת הדעת להשכיל תכלית חיינו, לדוד ה' אורי בראש השנה (ויק"ר כא-ד), נאמר בלשון יחיד, על כל אחד ואחד לפי מצבו. ימים אשר נאמר עליהם דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב, גם יחיד הפונה עצמו לה' בהכנעה, בהרהורי תשובה, ומפיל תחנתו לקונו, תפלתו מתקבלת כאשר היא מקירות לבו, ומכל שכן כאשר הם רבים יחד.

תענוג להנשמה בכל יום שאני מתפלל לטובת נשמתה. וכאשר אהיה אצל הרבי ולא יעלה בידי להתפלל לפני התיבה, תשאל אמי מה נעשה לבני היום שלא יורד לפני התיבה, ויאמרו לה שהוא נמצא כעת אצל רבו על יום טוב, התענוג שתהא לה שאני נמצא אצל הרבי, ואני דבוק בצדיק, יעלה יותר מהתענוג שיש לה ממה שאני מתפלל לפני התיבה, כי שם אני שואב חיות דקדושה על כל השנה, ועל ידי זה אתנהג ביותר כשרות במשך השנה, ומהתוצאות שבאתי להרבי תהיה לה תענוג יותר.

וכמו כן היום, בכל יום טוב של ראש השנה עולה למעלה אלפי מליונים קולות מהשופרות בכל פינות העולם, ויש בשמים תענוג רב מקיום מצות ה', והיום בשבת קודש אין כאן גם קול דממה דקה, ומלאכים תמהים מה היום מיומיים, הלא חסר בשמים תענוג כה גדולה מהמצות שישראל מקיימים בשופר. ואומרים להם, הם מקיימים מצות חכמים שלא לתקוע, והתוצאות מקיום דברי חכמים עולה ביותר חשיבות ממצות תקיעת שופר, כי הקובע עצמו לשמוע דברי חכמים הוא נמצא בחנות של בושם, והוא שומע בכל עת דבריהם שהם גדרים וסייגים לדברי התורה, שעל ידו מתעלה להיות אדם כשר במשך כל השנה. והתענוג למעלה כל השנה ממעשיו, חשובה יותר מהתענוג של שעה מועטת בקול שופר היום. ולא עוד אלא באתערותא דלתתא מעוררין אתערותא דלעילא, שגם ה' ישמע לקול דברי חכמים המבקשים רחמים תמיד על הכלל, ויתקבלו תפלותיהם לרחמים ולרצון.

*

ויושר יליצו בעדנו מלאכי אש. ויש לדקדק למה הדגיש שהם מלאכי 'אש', ולא יזוה צורך משמיענו שיסודתם אש. ונראה כי עיקר המליצה של חטאות בני ישראל, היא כי השפעת הגויים שאנו מסתובבים ביניהם גדולה מאד, שמתקרר לב האדם מעבודת קונו, ונגררים אחרי מעשיהם. ומכל שכן בימינו שהם ממציאים יום יום דרכים וכלים שונים להמשיך את האדם להיות שקוע בתאות העולם, שמתרבה משנה לשנה. והלא הכתוב עצמו הזהיר אותנו כאשר נכנסנו לנחול את הארץ, לא תחיה כל נשמה וגו' למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות ככל תועבתם אשר עשו לאלהיהם, וחטאתם לה' אלקיכם (דברים

עברנו שנה קשה במגפה שפגעה בכל העולם כולו, ועדיין לא עברה כולו, כמה צדיקים וחכמי ישראל, זקנים ונערים, נעדרו מאתנו, הבתי מדרשות והתלמודי תורה והישיבות היו סגורות, שהשאירה ירידה רבה על הרבה מישראל. ואחינו בארצינו הקדושה צריכין רחמי שמים מרובים. ועלינו להפיל תחנה ובקשה להסיר המדת הדין השורר בעולם. הרבה בני אדם ירדו מנכסיהם בשנה העברה. ועתה היא הזמן שנוכל לפעול לעורר רחמי שמים על השנה הבאה, אשר בריות בו יפקדו להזכירם לחיים ולמות, מי לא נפקד כהיום הזה.

והכתוב אומר (תהלים קב"ח) פנה אל תפלת הערער [הרוס ונשחת. רש"י], ולא בזה את תפלתם. ואיתא במדרש (ויק"ר ל"ג) אמר רבי יצחק, כלפי הדורות אמרו, שאין להם נביא ולא כהן מורה צדק, ולא בית המקדש שיכפר עליהם, אלא תפלה אחת נשארה להם שהם מתפללין בראש השנה וביום כיפורים, אל תבזה אותם מהם, שנאמר ולא בזה את תפלתם ע"כ. לא אמרו סתם, שנשאר להם כח התפלה, אלא גם כאשר חסר לנו כח התפלה כל השנה, שאין התפלות בגדר שיהיו ראויין להתקבל, מכל מקום נשאר להם תפלה אחת שהם מתפללים בראש השנה וביום הכיפורים, אשר גם הערער, ההרוס ונשחת, עומד ומתפלל אז, אל תבזה אותם מהם.

ואיתא במשנה (ברכות ל:) אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש [הכנעה], והיינו להכיר גדול מיעוט האדם נגד הקב"ה. וחסידי הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין כדי שיכוונו לבם לאביהם שבשמים. ופירש ברבינו יונה ששהו להתבונן ברוממות ה' לעומת שפלות האדם, ולהסיר מלבם וממחשבתם הבלי העולם הזה. ואנו עומדין כעת בשעה זו של הכנה לתפלה, ויש לצייר לעצמו כאילו נכנס לעמוד לפני המלך לבקש צרכיו, הנוגע לכל השנה כולה, וגם לומר לפניו שירות ותשבחות. ובצמח צדק פירש אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש, כלומר שיפנה ויכבד את ראשו ומוחו מכל מיני מחשבות זרות והבלי עולם הזה, ותהיה דעתו פנויה וטהורה לעסוק בתפלה ע"כ. ובקדושת לוי (אבות) פירש שחסידי הראשונים היו שוהין שעה אחת, ובאותה שעה התפללו תפלה מיוחדת, והוא 'כדי שיכוונו את לבם לאביהם שבשמים', שיזכו לכוין את לבם בשעת התפלה ע"כ.

ויתן ה' שתהא השנה הבאה עלינו, שנה טובה ומתוקה, להפקד כל אחד בבני חיי ומוזני רויחי, וימנע המגפה מן העולם, ולא ישלוט כלל בבני ישראל, ונזכה לראות בקרוב בביאת בן דוד, אשר ביום ההוא יתקע בשופר גדול, ובאו האובדים בארץ אשור, והנרחים בארץ מצרים, והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים במהרה בימינו אמן.

יום ב' דראש השנה לפני תקיעת שופר

ה' היא מעוזכם ע"כ. ויש להבין הלא העם נתעוררו לתשובה כאשר שמו אל לבם איך עברו על תורת ה', עד שכל העם היו בוכים מכאב הלב עד כמה נתדרדרו בהיותם בגלות, אשר כן נאה ויאדה לבעלי תשובה לקרוע ערלת לבם, ולמה הפסיקם לומר להם ואל תעצבו, כי חדות ה' היא מעוזכם.

ובגמרא (ראש השנה לב:) אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבונו של עולם מפני מה אין ישראל אומרים שירה לפניך בראש השנה וביום הכיפורים, אמר להם מלך יושב על

אשרי העם יודעי תרועה, ה' באור פניך יהלכון (תהלים פט-טז). במדרש (ויק"ר כ"ד) וכי אין אומות העולם יודעין להריע וכו', אלא שהן מכירין לפתות את בוראם בתרועה ע"כ. ויש לומר דהנה מצינו כאשר עלו ישראל מן הגולה לירושלים, נאספו בראש השנה כל עם ישראל יחד, ואמרו לעזרא הסופר (נחמיה ח-א) להביא את ספר תורת משה אשר צוה ה' את ישראל, ויקרא נגד האנשים והנשים וגו', וכל העם בוכים כשמעם את דברי התורה [מפני שלא קיימו התורה כראוי], ויאמר להם לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים וגו' כי קדוש היום לאדונינו, ואל תעצבו כי חדות

כסא דין, וספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו, וישראל אומרין שירה ע"כ. והיא פליאה וכי מלאכי השרת לא יודעין שהוא יום הדין, הלא מלאכים יחפזון וחיל ורעדה יאחזון ויאמרו הנה יום הדין, ולשמחה מה זו עושה לומר שירה.

וּנְרָאָה כי הנה ראש השנה הוא יום תרועה, ואיתא ברמב"ם (ה' תשובה ג-ד) אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה היא גזירת הכתוב, רמז יש בו, כלומר עורו ישנים משינתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם, וחפשו במעשיכם, וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם וכו' ע"כ. ואנו תוקעין כמה קולות, תקיעה שברים תרועה תקיעה, ובשל"ה הק' ביאר, כי אלקים עשה את האדם ישר, שזהו קול תקיעה קול פשוט וישר, והמה בקשו חשבונות רבים, וסרנו מהדרך הישר ועל זה אנו נאנחים מכאב הלב, שזהו קול שברים גנוחי גניח, ושוב מתגבר הצער יותר עד שמביאו ליללה ובכיה קול תרועה, ואז זוכה שמתקבל תשובתו וחוזר לישרותו, שמסיים שוב בקול תקיעה ע"כ.

אֲמַנִּים קול תרועה יש בה גם ענין של שמחה, וכמו שאמר הכתוב (תהלים קנ-ה) הללוהו בצלצלי תרועה. וענינו כי יש כמה סוגים של בכיה, יש בכיה של עצבות ומרירות, כגון שמתו מוטל לפניו, או שנמצא במצב עגום או סכנה. אבל יש גם בכיה של שמחה, כאשר בא אל האדם טובה נפלאה, הוא מתרגש בהרגשה יתירה ולבו מתפעל בהתפעלות עד שיורדין דמעות מעיניו. ובישראל יש עוד סוג של בכיה, והיא בכיה של דביקות בה', וכדאיתא בטורי זהב (או"ח סימן רפ"ח סק"ב) דאיתא באגדה שמצאו תלמידיו של רבי עקיבא שהיה בוכה בשבת, ואמר עונג יש לי. וביאר הכוונה שמרוב דביקותו בהקב"ה זולגין עיניו דמעות, שכן מצינו ברבי עקיבא בזהר חדש שהיה בוכה מאד באמרו שיר השירים כאשר ידע היכן הדברים מגיעים, וכן הוא מצוי במתפללים בכוונה ע"כ. וזהו מצד התעוררות נשמתו שמונח במאסר גופו החומרי, וכאשר מרגיש קירבת אלקים מתעורר נפשו ומביאו לידי בכיה. וזהו הרמז ב"שמך יגילון כ"ל ה'יום (תהלים פט-ו), ר"ת בכיה, כי מרוב השמחה בעבודת קונו ובדביקותו בה' במצותיו, מתעורר האדם לבכיה.

וְהַמְתַּבְּוֵן במצב הדור עם ריבוי הנסיונות של זמנינו, שלא היה עוד דור שהנסיונות היו כל כך

מרובים, וכמו שרואים בעיני בשר ירידת הדורות להפליא, והקב"ה לא עזב חסדו עמנו, ואנו זוכין לשמור מצותיו, ולבבנו עדיין כואב שלא זכינו להיות עוד יותר דבוק בתורתו, ואנו נמצאים כהיום בבתי כנסיות עומדים רוב היום בתפלה, ונתקיים בנו תפלתנו, אל תשליכנו מלפניך ורוח קדשך אל תקח ממנו, אין אנו מושלכים מלפניו, ורוח קדשו פועם בקרבנו, יש לנו להתמלאות בשמחה, אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירושתנו, אשרינו שאנו משכימים ומעריבים ואומרים שמע ישראל. ועל עצם הדבר שעוד אנו נאנחים על מצבנו בגנוחי גניח שהוא קול שברים, בא אחריו קול תרועה של בכיה מתוך שמחה, בכיה של דביקות בה' אלקים חיים.

וְאֵיתָא בילקוט (תהלים תתנד) כתוב אחד אומר (תהלים ק-ב) עבדו את ה' בשמחה, וכתוב אחד אומר (שם ב-יא) עבדו את ה' ביראה, אם ביראה למה בשמחה, ואם בשמחה למה ביראה, אמר רבי איבו כשתהא עומד להתפלל יהא לבך עליך שמח שאתה עובד לאלקים שאין כיוצא בו ע"כ. הרי לנו כי ההתבוננות על הזכיה שעומד ועובד לא-ל מלך נורא מביאה על האדם שמחה גדולה, ובאותה שעה שהוא עובד את ה' ביראה, לבו שמח עליו, ומקיים עבדו את ה' בשמחה.

וְלִבְּךָ כאשר הנביא הקריא לפניהם את דברי התורה, ובשמעם היו כל העם בוכים, שנתעוררו לתשובה וגנוחי גניח על מה שבילו ימי חייהם בחטא ועון. אמר להם הנביא, על בכיות אלו יש לשמוח, שעוד לבכם ער ומרגיש, הלא יש הרבה שנתרחקו כל כך שאין עוד הם בוכים, כי בשר המת אינו מרגיש. ולכן אכלו משמנים ואל תעצבו, כי הבכיה שאתם בוכים על מצביכם זהו עצם החדוה, שמהיום ולהלאה נתעוררתם ללכת בדרכי ה'.

וְלִבְּךָ כאשר בני ישראל ממלאים הבתי כנסיות בראש השנה, ובאים להתפלל ולהתעורר בתשובה מאימת יום הדין, מלאכי השרת שואלים מפני מה אין אומרים ישראל שירה לפניך, כי הדין נותן לשורר ולומר על מה שאין אנו מושלכים מלפניו, ורוח קדשו עוד חי עמנו. והקב"ה משיב להם, הם באמת שרויים בשמחה על מצבם, אבל כאשר ספרי חיים ומתים פתוחים, אי אפשר לשורר בגלוי.

ומבואר בדברי האר"י ז"ל (שער הכוונות ד,א) דמי שאין בכיה נופלת עליו בימים האלה הוא הוראה שאין נשמתו הגונה ושלימה ע"כ (הובא במטה אפרים סימן תקפ"ב סכ"ח). ויתכן דאין הכוונה על בכיה של תשובה ומרירות על חטאיו ועונותיו, שזהו דבר פשוט, שמי שלא מתעורר בתשובה בראש השנה אין נשמתו הגונה, אלא הכוונה על מי שאינו נופל עליו בימים אלו בכיה של דביקות בה' בעת תפלתו, שהתפעלות הנפש בעת קירבת אלקים בעמדו לפני קונו, יעוררו את האדם עד לדמעות, ומי שלא מגיע למדה זו אין נשמתו שלימה, שחסר לו ההתקשרות האמיתית לה'.

*

ואמר הכתוב יום תרועה יהיה לכם (במדבר כט-א). 'לכם' לכל צורכיכם (ביצה כח:), כי כל צורכי האדם קצובים לו מראש השנה (שם טו:), ובמה שאנו תוקעין היום אנו מורידין כביכול את ה' לישב על כסא הרחמים, ומזה נמשך כל צורכי עם ישראל ברחמים, ויום תרועה יהיה 'לכם' לכל צורכיכם. ואיתא בגמרא (שבת קיז:): תקיעת שופר ורדיית הפת חכמה ואינה מלאכה, ואמר מרן הדברי חיים זי"ע, כי עיקר החכמה של תקיעת שופר היא שתהא בה גם רדיית הפת, שתהא נמשך ממנה שפע פרנסה להכלל ישראל.

וזהו אשרי העם יודעי תרועה', שהם מכירים מה בא קול התרועה לעורר את האדם, אשר אחר התשובה של גנוחי גניח יבוא לידי התקרבות לה' ולדבק עצמו בו, עד שילולי יליל מבכיה של שמחה שזכה להתקרב לה'. והתרועה היא עבור אשר 'באור פניך יהלכנו'. ולכן אחר שאמר הכתוב (תהלים מזו-ו), עלה אלקים בתרועה ה' בקול שופר, סיים עלה, זמרו אלקים זמרו, זמרו למלכנו זמרו. וזהו הענין שתיקנו חכמינו ז"ל להרבות בשבחו של מקום בפיוטים בשירה ובזמרה, כי יש ליתן ביום הזה הודאה על העבר, על חסדו עמנו עד עתה, ורק אחר כך יהא צועק על להבא, ולבקש רחמים על העתיד. והשירה והזמרה לא ניתנה רק לבעלי המנגנים, אלא כל אחד מאתנו היא מחבורת המנגנים (הקאר) של הקב"ה, להודות ולהלל ולזמר לה'. ובפרט בשנה זו, אשר שלטה מגפה ר"ל בכל העולם, ומאות אלפים מבאי עולם נעדרו, והוא ובני ביתו נמצאים כעת חיים וברואים, אין אנו מספיקים להודות לה'.

ובאמת כל הבקשות הגשמיים שאנו מבקשים הם רק עבור צורכי ה', שיהיה לנו הרחבת הדעת ללמוד ולהתפלל ולעבוד את ה', ולגדל בנינו על דרכי התורה, ושיוכלו לישב באהלה של תורה, ומי יוכל לקטרג נגד כבוד שמים. ואמר הכתוב (דברים א-יז) לא תגורו מפני איש כי המשפט לאלקים הוא. ויש לרמוז כי אין לנו לגור בעת המשפט, כאשר נתבונן על האיש המבקש אם ראוי הוא או לא, כי אין זה נוגע רק לו, אלא 'המשפט לאלקים הוא', בו אנו דנין כביכול את ה', שלא יחסר לו מתענוג עבודת בית ישראל כאשר יעבדוהו אחר זה בהרחבת הדעת. [נסיים והדבר אשר יקשה מכם, כל דבר הקשה והכואב להאדם, תקריבון אלי, שזה נוגע לכבוד שמים, ושמעתיו].

ויש להתעצם בראש השנה בתפלה ביתר שאת, וכמבואר בבת עין (פ' נצבים) כי תפלת האדם כל השנה נמשכת כפי תפלתו בראש השנה, שהיא בחינת ראש לכל השנה. וזהו אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד 'ראש' (ברכות ל:), שכפי המוחין והכובד בתפלתו בראש השנה, הוא עומד להתפלל כל השנה ע"כ. ואנו מבקשים מה' שתהא תפלתנו שגורה, שנוכל להתפלל לפניו בלב שלם, ויקבל תפלתנו ברחמים, להיות לנו שנה טובה ומתוקה, ושנת גאולה וישועה.

ובעת שיר הזמן גרמא לבקש בקשותיו, אשר אז אין הדין מתוח, ואין שום קיטרוג מלהעלות לפני ה' השיר שלפניו, ואז מסתיר בהם בקשותיו לעורר רחמי שמים. כעין דמבואר באגרא דפירקא (אות עג) דכשהדין מתוח יש להתפלל במחשבה ע"ש.

הגליון הזה נתנדב על ידי

מזה"ר ר' שמואל שאהנבערגער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב	מזה"ר ר' מרדכי אלימלך טענענבוים הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למול טוב	מזה"ר ר' אברהם מאיר זיידענפעלד הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למול טוב	מזה"ר ר' משה יוסף האפפמאן הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסיו בנו למול טוב	מזה"ר ר' אלימלך שפיטצער שליט"א מנהל בישבתנו הק' – ישיבת גדולה לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב
---	---	--	---	---